

Şehit Kubilay olayını bir de böyle okuyun

6 KİŞİ NASIL KOCA KASABADA İSYAN ÇIKARDI

Osman Başibüyük yazdı

6 kişi nasıl koca kasabada isyan çıkardı

22 Aralık Cuma 2017 20:46

Osman Başibüyük yazdı...

23 Aralık 1930'da İzmir'in Menemen ilçesinde, askerlik görevini yedek subay olarak yapan Asteğmen Mustafa Fehmi Kubilay gerici bir ayaklanma ile şehit edilmişti. Aradan geçen 87 yılda olayın perde arkasındaki süreci halen anlayamayan bizler, benzer tuzaklarla yine karşı karşıyayız.

OLAY NASIL CEREYAN ETMİŞTİ

Menemen'de bir camide sabah namazını kılan 6 kişilik küçük bir grup Derviş Mehmet liderliğinde camiden çıktıktan sonra halkı isyana teşvik etmeye başlar.

Olayları duyan Alay Komutanı Asteğmen Kubilay'ı bir manga asker eşliğinde olay mahalline gönderir. Kubilay kalabalığı dağıtması için Derviş Mehmet'i ikna etmeye çalışır.

Adamlar bir ayaklanma başlatmak için bölgeye geldikleri için ikazları kale almazlar. Derviş Mehmet ile Asteğmen Kubilay arasında tartışma çıkar. Çıkan arbedede Derviş Mehmet, Asteğmen Kubilay'ı vurur.

İşin ilginç yanı, toplanan kalabalık da Derviş Mehmet'ten yanadır. Asteğmen Kubilay'a sahip çıkmaz. Derviş Mehmet, galeyana gelmiş kalabalıkla birlikte tekbir sesleri eşliğinde "Allah'ü Ekber" diyerek Kubilay'ın başını keser. Komşumuz Suriye ve Irak'ta gördüğümüz DAEŞ (İŞİD) terörünün bir benzeri, 87 yıl önce bu topraklar yaşanmış.

Olay bu kadar basit mi? Nasıl oluyor da 6 kişi koskoca bir kasabayı ayağa kaldırıp ahalinin önemli bir kısmını arkasına alarak bir isyan başlatabiliyor?

GÜNÜMÜZDE DE HALEN DEVAM EDEN DİNCİ-LAİK TARTIŞMASININ TEMELLERİ

Olaydan 8 sene önceye gidelim. Bakalım yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde neler olmuş?

1 Kasım 1922'de Türkiye Büyük Millet Meclisi, "**Osmanlı İmparatorluğu'nun münkariz (mahvolmuş) olduğuna dair**" 308 numaralı kararname ile saltanatı kaldırır, Osmanlı hanedanlığına son verir.

29 Ekim 1923'de de Cumhuriyet ilan edilir.

Mustafa Kemal bununla da kalmaz. Meclisten geçirdiği 431 sayılı kanunla; 03 Mart 1924'de "**Halifeliğin Kaldırılması ve Osmanlı Hanedanı'nın Türkiye Cumhuriyeti'nin Dışına Çıkarılması**" kararını alır.

Halife sözcüğü Arapça kökenli bir kelime olup, Araplara göre Hz. Muhammed'in dünyadaki vekili anlamına gelmektedir. O zamanki halkın inancına göre Mustafa Kemal bir anlamda Halifeliği kaldırarak Allah'ın dünyadaki vekilini kaldırmış gibi algılanır.

Aynı tarihte, 03 Mart 1924'de "**Ser'iyye ve Evkaf Vekaletleri'nin (Şeriat ve Vakıflar Bakanlıkları) Kaldırılması Kanunu**" da Meclis tarafından kabul edilir.

Osmanlı'da Şer'iye Bakanlığı vardır. Bu bakanlık kişilerin birbirleri ve devletle olan ilişkileri ile devletin kararlarının Şer'iata uygun olup olmadığını değerlendiren bir bakanlıktır. Bu bakanlık kaldırılarak yerine bu günkü Diyanet İşleri Başkanlığı kurulur. Bu bakanlık kalkınca bir anlamda şeriat da ortadan kalmış olur. Yani halkın bir kısmına göre din elden gitmiştir.

Yine aynı tarihte 3 Mart 1924'de çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Yasası) ile ülkedeki bütün eğitim kurumları Maarif Vekaleti'ne yani Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanır. Bu kanunla Medreseler kaldırılmıştır.

Çok önemli bir kanun da 8 Nisan 1924'de çıkartılır. "**Mehakimi Ser'iyye'nin İlgasına ve Mehakimin Teşkilatı'na Ait Ahkâmî Muaddil Kanunu**". Bu kanunla dini kurallara göre karar veren şeriat mahkemeleri kaldırılmış olur.

Şimdi bütün bu kanunlar ne anlama geliyor? Bunu bir düşünelim.

Halifeliği kaldırılıyorsunuz. Şeriat Bakanlığını kaldırılıyorsunuz. Şeriat Mahkemelerini kaldırılıyorsunuz. Dini eğitimi kaldırılıyorsunuz. Peki bu kurumlarda kimler görev yapıyordu? Tahmin edeceğinize üzere dini inancı ağır basan insanlar.

Peki, bu insanların ortak bir özelliği var mıydı? Evet. Hemen hemen hepsi çeşitli tarikatların mensubuydu. Osmanlı'da devletin mahkemeleri, eğitim kurumları, bürokrasisi lafın kisası devletin tamamı, tarikatlar içinde teşkilatlanmış, dünyaya sadece inanç ekseninden bakan elit bir tabakanın, o zamanki "**Beyaz Türkler**"in elindeydi.

Mustafa Kemal yukarıda saydığımız kanunları çıkartarak devleti, eski sahiplerinin elinden aldı. Sıradan vatandaşların, Türk halkını eline teslim etti. İnanç ekseninde çeşitli tarikatlarda örgütlenmiş bu insanlar, devletin mahkemelerinden, eğitim kurumlarından, bürokrasisinden ekmek yiyor, bu sayede makam-mevki, şan-şöhret sahibi oluyorlardı. Mustafa Kemal, devleti laikleştirerek, eski elit tabakanın hakimiyetine son verdi. Beyaz Türkler çok kızdı!...

SİYASETİ VE DEVLETİ TEKRAR ELE GEÇİRME ÇABALARI

Devleti elinden kaçırın tarikatlar/cemaatler tabii ki boş durmadı. Devleti tekrar ele geçirmek için o günden beri çalışıyorlar. Peki ne yaptılar ve ne yapıyorlar?

17 Kasım 1924'te, cumhuriyet tarihinin ilk muhalif partisi, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (İlerici Cumhuriyet Partisi) kuruldu. Partinin kurucuları, Mustafa Kemal'in eski silah ve dava arkadaşları, Kâzım Karabekir, Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele ve Adnan Adıvar'dı.

Kurtuluş Savaşı'nın 7 öncünden 5'i karşıt bir parti kuruyor, diğer 2'si, bizim "2 ayyaş" Cumhuriyet Halk Fırkası (CHF)'nda kalıyordu.

Yeni kurulan partinin Başkanı Kazım Karabekir'di. Parti tüzüğünü de kendisi kaleme almıştı. Parti tüzüğünün bazı ilginç maddeler şöyleydi:

"**Fırka (parti) dini düşünce ve inançlara hürmetkârdır (Madde 6)**

"**Devletin vazifeleri asgari hadde indirilecektir (madde 9)",**

"**İdari âdem-i merkezîyet esası kabul edilecektir (madde 14)",**

"**İlk mekteplerin idareleri mahallerine ait olacaktır (madde 52)",**

Yeni parti ekonomide liberal sistemi benimsemişti. Devletin ekonomiye, inanç özgürlüklerine ve halkın eğitimine karışmasını istemiyordu. Parti merkezi yönetim yerine yerel yönetimlerin güçlü olmasından yanaydı. Bir anlamda Osmanlı'nın eski eyalet sistemi devam edecek, her bölge kendi yerel yönetimi ve eğitim sistemini düzenleyebilecekti. Bu politikayı takip eden

Ortadoğu'daki Irak ve Suriye gibi devletler, bir ulus yaratamadıkları için bugün ülkelerini tek parça tutmakta zorlanıyorlar.

1. Dünya Savaşı, imparatorluklar çağını sonlandırmıştı. Ulus devlet dönemine giriliyordu. İşte bu dönemde Mustafa Kemal, imparatorluk artığı bir toplumdan bir ulus devlet yaratma peşindeydi. Bu maksatla karışık halk kitlelerini Türk üst kimliği altında bir potada kaynaştırmak istiyordu. Bu iş ise ancak merkezi yönetim ve merkezi eğitimle başarılabilirdi. Ekonomide de devletçi olunmalıydı. Sermayenin olmadığı bir ülkede, liberal ekonomi takip edilirse aynı Osmanlı döneminde olduğu gibi ülkenin kaynakları çok kısa bir sürede tekrardan yabancıların eline geçirdi.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kurulduktan sonra dünyaya inanç ekseninden bakan ve dinin elden gittiğini zanneden büyük kalabalıklar, devrim karşıtı olarak, bu partiye yöneldi. Parti, meclis içinde kurulmuştu. Birçok milletvekilinin de bu partiye katılmasıyla kısa sürede büyük bir güç haline geldiler.

Yeni Partinin dönemin siyasetini nasıl etkilediğini bir iki örnekle hatırlayalım. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın yetkililerinden Fethi Bey; *"Terakkiperverler dindardır. Halk Fırkası dini batırıyor. Biz dini kurtaracağız ve muhafaza edeceğiz"* şeklinde beyanatlar veriyordu.

Partinin, Erzurum Milletvekili Ziyaeddin Efendi, TBMM kürsüsünde, iktidardaki CHF'nin icraatlarına ağır eleştiriler yönelterek; *"Yeniliğin işret (içki), dans, plaj sefasından başka bir şey ifade etmediğini, fuhuşun arttığını, Müslüman kadınların edeplerini kaybetme yolunda olduklarını, sarhoşluğun himaye, hatta teşvik olduğunu, en önemlisi dini duyguların rencide edildiğini, yeni rejimin sadece ahlaksızlık getirdiğini, rezil bir yönetimin memleketi çamurların içine sürüklediğini"* ilan ediyordu.

Yeni parti, inanç ekseninde kurulduğu için dünya meseleleri bir kenara bırakılmış, bütün tartışmaların merkezinde din yer alır olmuştu. Bu tartışmalar giderek ülkeyi germeye başladı.

Bu sıralarda (Aralık 1924), Cumhuriyet Halk Fırkası Yönetim Kurulu'nda, Mustafa Kemal'in başkanlığında gizli bir toplantı yaptı. Mustafa Kemal toplantıda şöyle diyordu:

"Efendiler! Sizi çok ehemmiyetli bir meseleye karar vermek için topladım. Memlekette menfi tahrikât (kışkırtmalar) son haddini bulmuştur. İstanbul basını, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın dini siyasete alet eden propagandası, şurada burada sinmiş olan mürteçilere (gericilere) cesaret vermektedir. Yer yer Cumhuriyet idaresi aleyhine ağır isnatlar ve iftiralar yapılmaktadır: 'Din elden gidiyor, aile hayatımız, binlerce yıllık geleneklerimiz birbiri ardınca yıkılıyor, bu gidilse Garp (Batı) medeniyetini alacağız diye dinimizden olacağız' yolundaki propagandaların tesirsiz kalacağını sanmak budalalık olur. Benim görüşüme göre, yakın bir zamanda mukabil (karsı) bir ihtilal ile karşılaşmamız mümkündür. Mevcut kanunlar, inkılaplarımızı ve henüz çok taze olan Cumhuriyetimizi korumaktan acizdir. Zabıta kuvvetlerimiz, suçlunun yakasına sarılamıyor. Bunu yapabilmek için kanuni formalitelere lüzum hissediliyor. Bu durum, fesatçılara cesaret vermektedir.

Biz, büyük bir inkılap yaptık. Memleketi bir çağdan alıp yeni bir çağa götürdük. Birçok eski müesseseleri yıktık. Bunların binlerce taraftarı vardır. Fırsat beklediklerini unutmamak lazım. Benim burnuma barut ve kan kokusu geliyor..."

Anlaşılaacağı üzere ülkede iç siyaset çok gerilmişti, her an olaylar patlak verebilirdi.

İNGİLİZLER İÇ POLİTİKADAKİ GERGİN ORTAMI ÇOK İYİ KULLANDI

Bu arada ülke çok mühim bir dış mesele ile uğraşıyordu. Musul, Misak-ı Milli sınırları içerisindeydi. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Lozan görüşmelerinde Musul'dan vazgeçmemişti. Görüşmeler Musul sebebiyle birkaç kez kesintiye uğramış ama İngilizlerle bir türlü mutabakata varılamamıştı. Musul meselesi Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti)'nde görüşülmek üzere ertelenerek Lozan Barış Anlaşması imzalanmıştı.

1924 Eylül ayında Milletler Cemiyeti'nde Musul Meselesi görüşmeleri başlamışken 12 Eylül 1924'de İngilizler tarafından Nasturi Ayaklanması çıkartıldı. Hakkâri bölgesinde yaşayan küçük bir Hristiyan azınlığın çıkardığı bu ayaklanma, Türkiye'yi Musul konusunda geri adım attırmaya yetmemişti.

İngilizlerin daha büyük bir ayaklanmaya ihtiyacı vardı. Bu arada İngilizler Türkiye'deki iç siyasi çekişmeyi, Cumhuriyet Halk Fırkası ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası arasındaki mücadeleyi yakından takip ediyordu.

Hatırlatalım, emperyalizmin bir ülkede iç karışıklık çıkartmak için her zaman kullandığı iki unsur vardır; dini ve etnik meseleler.

Türkiye'de din ekseninde iç siyaset kızıışmışken 13 Şubat 1925'de İngilizlerin desteğiyle Diyarbakır Ergani ilçesi Piran köyünde Şeyh Said isyanı patlak verdi. Şeyh Said, Diyarbakır'dan Orta Asya'da Buhara şehrine kadar uzanan bir bölgeden sorumlu Zaza kökenli Nakşibendi şeyhiydi. Elazığ'ın Palu ilçesindeki medresesi Cumhuriyet tarafından kapatılmıştı.

İsyanın niteliğini anlamak için Şeyh Said'in *"Emir'ül Mücahidin Muhammed Said El-Nakşibendi"* imzasıyla halka dağıttığı beyannamelerden birkaçına bakalım:

"Kurulduğu günden beri din-i mübini Ahmedî'nin (Hz.Muhammed'in apaçık dini) temellerini yıkmaya çalışan Türk Cumhuriyeti Reisi Mustafa Kemal ve arkadaşlarının, Kur'an'ın ahkâmına aykırı hareket ederek, Allah ve peygamberi inkâr

ettikleri ve Halife-i İslam'ı sürdürdükleri için, gayri meşru olan bu idarenin yıkılmasının bütün İslamlar üzerinde farz olduğu, Cumhuriyetin basında bulunanların ve Cumhuriyete tabi olanların mal ve canlarının şeriat-ı garrayi Ahmediyye'ye (Hazreti Muhammed'in şeriatı) göre helal olduğu..."

Bir başka beyannamede de: *"Hilafetsiz Müslümanlık olmaz! Halife memleketten çıkarılamaz! Şimdiki hükümet mütemadiyen dinsizlik neşretmektedir. Kadınlar çıplaktır. Mekteplerde dinsizlik ilerliyor..."* diyordu.

Bu beyannamelerden de açıkça anlaşılacağı üzere isyan etnik kökenli bir isyan değil, tamamen dini öğelere dayanan bir isyandı. İsyan edenler din elden gidiyor diye bağırıyorlardı. Ama dinin falan elden gittiği yoktu. Elden giden, laiklikle birlikte hakimiyetlerindeki şeriat mahkemeleri, medreseler, devletin gücü ve ekonomik kaynaklarıydı.

Bu isyanla birlikte Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası mensupları da Mustafa Kemal köşeye sıkıştı diye ellerini ovuşturmaya başladılar. Dikkat edileceği üzere Şeyh Said ile Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası mensuplarının söylemleri tamamen aynı istikametteydi.

Bu arada perde arkasındaki İngiliz planı yürüyor, Türk Devletini köşeye sıkıştırarak Musul'u elde tutmaya çalışan İngilizler isyanı çaktırmadan destekliyordu.

Şeyh Said isyanının etkisiyle 22 – 26 Ekim 1925 tarihleri arasında şeyh ve hocaların katılımıyla Kayseri, Maraş ve Erzurum gibi büyük şehirlerde Şapka Devrimine karşı büyük gösteriler yapıldı. Bu gösteriler ordu tarafından bastırıldı.

Hatırlanacağı üzere Mustafa Kemal Cumhuriyet Halk Fırkası Yönetim Kurulu ile yaptığı gizli toplantıda karşı devrim hareketinin her an patlak verebileceğini söylemişti.

Karşı devrim hareketi, Batı'da bir yerlerde patlak verseydi, devletin silahlı gücü bu isyana çok kolay müdahale edebilirdi. Girişimin başarısız olması durumunda ise isyana perde arkasından destek veren siyasiler de mahkeme ile tanıştırdı. Bu yüzden isyanın Doğu'da, devletin merkezinden uzakta, kış günü patlak vermesi planlanmıştı. Devletin gücü oraya yetmeyecek isyan büyüyünce de Mustafa Kemal'in iktidarı sarsılacaktı. Bu durumdan da doğal olarak Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası faydalanacaktı.

İsyanı Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kışkırtmıştı. Bu bir çeşit iktidar mücadelesiydi. Zaten Mustafa Kemal de Nutuk'ta, Şeyh Said ayaklanmasının çıkışını Kazım Karabekir ve arkadaşlarınınca kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ile ilişkilendirir ve bu hususta bazı ayrıntıları da aktarır.

Ayaklanma kısa sürede yayıldı, Palu, Maden, Siverek, Ergani, Çermik, Lice, Kulp, Varto, Genç, Bingöl gibi Zazaların yoğun olarak yaşadığı bölgeleri Şeyh Said kontrolü altına aldı.

İngiltere'de yayınlanan **"The Times"** gazetesi o günlerde; Şeyh Said ve taraftarlarının Genç, Harput ve Diyarbakır'ı ele geçirerek, Abdülhamid'in oğullarından Abdürrahim'i giyaben halife ilan ettiklerini yazdı. Gazete, isyancıların saltanatı ve hilafeti yeniden geri getirmek istediklerini dünyaya ilan ediyordu. İngilizler niyetlerini açık ederek geride parmak izi bırakmışlardı.

İsmet İnönü Başbakanlığında kurulan yeni hükümet, isyanı bastırdı. Meclis, Hiyanet-i Vataniyye (vatana ihanet) kanunu çıkartmıştı. Kanununun 1.Maddesi şöyleydi:

"Madde: 1- Dini veya dince kutsal sayılan şeyleri, siyasi gayelere esas veya alet etmek maksadıyla cemiyetler kurulması yasaktır. Bu gibi cemiyetler kuranlar veya bu cemiyetlere girenler vatan haini sayılırlar. Dini veya dince kutsal sayılan şeyleri siyasete alet ederek, devletin temel nizamını değiştirmeye, devletin emniyetini bozmaya, dini veya dince kutsal sayılan şeyleri alet ederek her ne surette olursa olsun, halk arasına fesat ve ayrılık sokmak için gerek tek basına ve gerek toplu olarak sözle veya yazı ile veya fiili bir şekilde veya nutuk iradi veya neşriyat yapmak suretiyle bu çeşit harekette bulunanlar da vatan haini sayılırlar."

İsyancılar İstiklal Mahkemelerinde yargılandı ve Şeyh Said ile birlikte toplam 47 kişi idam cezasına çarptırıldı. Mahkeme verdiği kararda; *"İsyanların çıkmasında tekke ve zaviyelerin dini yapıları ve dini etkinlikleri büyük ehemmiyet arz etmektedir"* diyerek, tekke ve zaviyeleri birer *"menba-ı ser ve fesad yuvası"* addetmesi, Savcılığı harekete geçirdi, 29 Haziran 1925 tarihli tebligat ile İsyan Bölgesi İstiklal Mahkemesi mıntıkası dâhilindeki tekke ve zaviyelerin faaliyetlerine son verildi. Bu tarihten 5 ay sonra, 30 Kasım 1925 tarihinde de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce çıkarılan 677 sayılı kanunla ve aynı düşünceyle Türkiye genelindeki bütün tekke ve zaviyeler kapatıldı.

Fakat İngilizler fitilini ateşlediği, başlangıçta tarikatların destekleyerek tutuşmasını sağladığı yağın devam etti. Takip eden dönemde bu sefer Kürt etnik kimliği üzerinden kışkırtılan Reçkotan ve Raman Ayaklanmaları, arkasından Sason ve 1. Ağrı Ayaklanması patlak verdi.

Ayaklanmalar ve iç karışıklıklarla boğuşan Türkiye, daha fazla dayanamadı. 5 Haziran 1926 günü İngiltere ile anlaşma imzalayarak Musul'dan vaz geçmek zorunda kaldı. İçerdeki siyasi mücadele büyük bir kayıpla sonuçlanmış kazanan İngiltere olmuştu.

MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST

Şeyh Said isyanında payı olduğu gerekçesiyle Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası 5 Haziran 1925'te kapatılmıştı. Tekke ve zaviyelerinden sonra Partileri de kapatılan gerici muhalifler ne yaptı dersiniz? Boş mu durdular? Tabi ki hayır. Bundan sonraki hamle Mustafa Kemal'e suikastı.

14 Haziran 1926 tarihinde, İzmir'de yapılması planlanan suikast girişimi açığa çıktı. Bu suikast girişime karıştıkları gerekçesiyle Kâzım Karabekir, Ali Fuat ve Refet Paşalar da tutuklandı. Ancak mahkûm olmalarına ordu ve halktan çok büyük tepki geleceği korkusuyla yargılanmadan beraat ettirildiler. Yargılanıp asılanlar arasında Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın 8 milletvekili de vardı.

SIRA GELDİ MENEMEN'E

1926'ya geldiğimizde Saltanat kaldırılmış, Hilafet kaldırılmış, Şeriat bakanlığı ve Şeriat mahkemeleri kaldırılmış, Tevhidi Tedrisat kanunu ile dini eğitimden bilimsel eğitime geçilmiş, Medeni Kanununun kabulü ile kadın-erkek eşitliği sağlanmış, ülkenin laikleşmesine karşı olanların toplandığı Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatılmış, gericilerin başlattığı isyanlar bastırılmış, en son olarak gericilerin son dayanak noktası tekke ve zaviyelerin de faaliyetlerine son verilmiş bu mücadeleler esnasında bir sürü insan idam edilmiş, birçokları hapse atılmıştı.

Anlayacağınız Türkiye çok büyük bir değişim içindeydi. Ancak bir ülkeyi kısa sürede kanunlarla değiştirmek mümkün değildir. Toplumun bu değişimi kabul etmesi, ona uyum sağlaması uzun bir süreç alır. O dönemde gericiler kaybolmamış, baskılar sonucu yer altına inmiş, fırsat kollamaktaydı.

1929 yılına gelindiğinde dünya büyük bir ekonomik buhran yaşamaya başladı. Bu küresel ekonomik kriz Türkiye'yi de ağır bir şekilde etkiliyordu. Ekonomik sıkıntılar ülkede büyük hoşnutsuzluklar yaratmaya başlamıştı. Bu ortamda tek parti sistemi ile yönetilen Türkiye'de halkın tepkisi Cumhuriyet Halk Fırkasına yöneliyordu. Mustafa Kemal toplumda bir rahatlatma yaratmak amacıyla ikinci bir siyasi partinin kurulmasının uygun olacağını, böylece hükümetin daha iyi denetlenebileceğini düşündü. Paris Büyükelçisi Ali Fethi Bey'i çağırarak ona Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı kurdurdu.

Bu seferde Serbest Cumhuriyet Fırkası, devrimlere ve ülkenin laikleşmesine karşı olan kesimler için yeni bir umut kapısı oluverdi. Onlara göre; tepeden inme bir şekilde halkın önüne konan zorlamalar, bu parti iktidara gelince değiştirilebilecekti. Meselâ şapka kaldırılacak, kıyafet serbest bırakılacak, tekke ve zaviyeler, eski yazı, Hilafet, Şeyhülislam gibi kurumlar hatta saltanat tekrar geri gelebilecekti. Kadın erkek eşitliği ne demektir? Hiç kadınla erkek bir olur muydu? Kadının yeri evi ve çocuklarının yanı olmalıydı.

Serbest Fırka, bu düşüncelerle birkaç ay içinde çığ gibi büyüdü. Bu gidişatın Cumhuriyete tehdit teşkil edeceği anlaşılınca Parti, 17 Kasım 1930'da kendi kendini fes etti. Partinin kapatılmasına en çok tarikatlar tepki göstermişti. Kızgın mürit kitleleri tepkilerini ortaya koymak için arayış içindeydiler. İşte Menemen olayı bu arayışların bir sonucu olarak patlat verdi.

Peki, bu olay niçin İzmir'in Menemen ilçesinde vuku buldu? Menemen dönemin büyük şehirlerinden biriydi. 1930 yılında yapılan yerel seçimlerde Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın Menemen'de seçimi kazanmıştı. Seçim sonuçlarına ilişkin açıklamalara göre, 502 seçim bölgesinden 2'si şehir düzeyinde olmak üzere, 40'ını Serbest Cumhuriyet Fırkası kazanmıştı. Anlaşılacağı üzere Menemen, muhalefetin seçim kazandığı, yönetime karşı olan kalabalıkların çok olduğu, isyanın tutabileceği bir şehirdi. Bu sefer isyanın odak noktası olarak ülkenin doğusunda bir yer değil batısındaki Menemen seçilmişti.

Asteğmen Kubilay'ın başını kesen Derviş Mehmet ve arkadaşlarının hiçbiri Menemenli değildi. Yargılama sırasında olayın İstanbul'da yaşayan Nakşibendî Tarikatının lideri Şeyh Esat ve yandaşları tarafından planlandığı, icra işinin ise Manisa'ya haftalar önce gelerek köy köy dolaşarak halkı isyana hazırlayan Derviş Mehmet adında Nakşibendi şeyhi liderliğindeki bir grup tarafından yapıldığı anlaşıldı.

Menemen'de kurulan İstiklal Mahkemesine Nakşibendi tarikatının 90 yaşındaki lideri Esat Hoca da getirilerek yargılandı. Şeyh Esat ve tarikatının amacı Cumhuriyet kayıtlarına, "Hükümeti yıkmak, Atatürk ilke ve inkılaplarına aykırı olarak saltanat ve şeriatı getirmek, tekke ve zaviyeleri açmak, şapkayı yasaklayıp yeniden fesin kullanılmasını" sağlamak olarak geçti.

Menemen olayının hazırlayıcılarından olan Nakşibendi tarikatı lideri Şeyh Esat'ın yurt dışı bağlantısı ile ilgili olarak Askeri Mahkeme Başkanı General Mustafa Muğlalı, verdiği bir beyanatta (Cumhuriyet Gazetesi; 01 Şubat 1931 Tarihli nüshası), "Şeyh Esat, hilafet komitesiyle alakasına dair bir itirafname hazırlıyordu. Bu münasebetle İngiliz casusu Lavrens ile münasebette bulunduğunu da doğrulamaktaydı. Fakat hastalığı bunu yazıp bitirmesine mâni" oldu demiştir. Şeyh Esat, yargılama tamamlanmadan hapisshanedede öldü.

"BEYAZ TÜRKLER! (MÜRİTLER)" YENİDEN İKTİDARDA

Menemen olayından sonra tarikatlar/cemaatler çok uzun sürecek bir yer altı dönemi yaşadılar. Siyasetten uzak durmak zorunda kaldılar. Soğuk Savaş döneminde "komünizmle mücadele" projesi çerçevesinde, dini kullanmayı amaçlayan ABD, tarikatların yeniden kullanışlı bir araç olarak su yüzüne çıkmasını sağladı.

Süleyman Demirel ile başlayan devlet ile ortaklıkları, Turgut Özal ile daha da gelişti ve sonunda AKP'nin iktidara

gelmesiyle tekrar devleti ele geçirdiler.

Bugün devlet, yeniden "Beyaz Türkler" in oldu. Tarikatlar halkı dini söylemlerle uyuturken "müritler", ülkenin her köşesinde devlet gücüyle keselerini dolduruyorlar. Rüşvet ve yolsuzluklarla devlet soyulurken, halkın büyük bir kesimi olayın farkında değil, gayet içten duygularla hırsızlara dua ediyor!...

OSMANLI'NIN KADERİNİ Mİ PAYLAŞACAĞIZ?

1925 yılında verdiğimiz Musul mücadelesinin bir benzerini verdiğimiz günümüzde devletin ortağı olmuş tarikat/cemaatler ne yapıyor dersiniz?

Yavaş yavaş ülkeyi Ortaçağa sürüklerken, yarattıkları kutuplaşmayla da boğazlaşma ortamını hazırlıyorlar.

Acaba bu planın arkasında kimler var?

FETÖ örneği ortada...

Osman Başbüyük

Odatv.com

menemen olayı

Mustafa Fehmi Kubilay

'Gerici'

arşiv

İletişim

Haber Merkezi: 0 216 449 32 00

Faks: 0 216 449 32 00

Mail: info@odatv.com

İletişim

Künye

Gizlilik Sözleşmesi ve Koşullar

Mobil Uygulamalar

Reklam

Reklam: 0 216 449 32 00

reklam@odatv.com

© 2021, Oda TV. Tüm haklar saklıdır.

ANA SAYFA

YAZARLAR

VİDEO

FOTO GALERİ

ARŞİV

KATEGORİLER

